

תוכן עניינים

מבוא	2
פרק ראשון : תרבות צריכה	3
פרק שני : שוברי קופות בתרבות הצריכה	9
מלחמת הכוכבים	12
פרק שלישי השפעת מלחמת הכוכבים על תרבות צריכה	15
השפעת הסרט מלחמת הכוכבים על תרבות הצריכה	16
סיכום ומסקנות	20
ביבליוגרפיה	22
נספחים	24

מבוא

תרבות הצריכה הוא מונח אשר מתאר מערכת חברתית כלכלית שמעודדת צריכה של שירותים שונים או של מוצרים שונים. זאת לא רק בשל השיקולים הכלכליים שלהם אלא בשל הערכים התרבותיים שלהם. ההתנהגות הצרכנית הרצויה, לפי תפיסה זו, היא רכישה מוגברת של מוצרים ושל שירותים שונים כדי להניע את הכלכלה ולהזרים מזומנים בתדירות גבוהה למשק.

אחד מן הגורמים אשר השפיעו בצורה משמעותית על תרבות הצריכה העולמית היא ההופעה של שוברי הקופות המסחריים בבתי הקולנוע. שוברי קופות אלו, כאשר מלתעות ומלחמת הכוכבים היו פורצי הדרך שלהם, למעשה בישרו את תחילתה של תקופה חדשה בעולם הקולנוע ועבור תרבות הצריכה באופן כללי. הסרטים הללו הביאו לגידול משמעותי במכירה של מוצרים נלווים ובכך שהסרט נצפה על ידי כמות אדירה של אנשים, ביחס לעבר הקרוב להוצאת הסרט.

עבודה זו תבקש לבחון את הסוגייה הזו ולראות כיצד הושפעה תרבות הצריכה האמריקאית מהופעה של הסרט בתרבות האנושית. שאלת המחקר של העבודה תהיה:

כיצד השפיעה תופעת שוברי הקופות על תרבות הצריכה האמריקאית? הסרט מלחמת הכוכבים: תקווה חדשה בתור מקרה בוחן.

על מנת לענות על שאלת המחקר אערוך את המבנה הבא. הפרק הראשון של העבודה יעסוק בתרבות הצריכה באופן כללי. כיצד תרבות זו באה לידי ביטוי ומה המשקל שלה בתרבות של החברה המערבית כיום. הפרק השני של העבודה יעסוק בתופעה של שוברי הקופות בכלל ויעסוק גם בהשפעות הכלליות של הסרט, מלחמת הכוכבים: תקווה חדשה, על תרבות הקולנוע ועל היבטים שונים אחרים. הפרק השלישי של העבודה יעסוק בהשפעה של הסרט עצמו, על תרבות הצריכה. כיצד הסרט שינה את תרבות הצריכה וכיצד הוא הצליח להביא לרכישה מוגברת בעקבות התהודה הגדולה שהסרט עווד. לבסוף אערוך דיון קצר ואציג את המסקנות של העבודה.

השערת המחקר היא כי סרט זה הצליח לשנות את תרבות הצריכה לכיוון של הקניית משאבים רבים לכיוון של תעשיית הסרטים. הסרטים שלאחר מכן כבר לקחו את התופעה בחשבון והחלו ליצור סרטים דומים באופי ובמתכונות כדי שהם יוכלו להצליח ולהגדיל את הרווחים המגיעים להם.

פרק ראשון: תרבות צריכה

תרבות צריכה הוא מונח מתחום הסוציולוגיה. הוא מתאר מערכת חברתית וכלכלית אשר מעודדת צריכה ושירותים שונים בתור ערך תרבותי ולא רק בתור ערך כלכלי. מונח זה מתאר התנהגות צרכנית שבה רכישה של מוצרים ושירותים הופכת להיות ההתנהגות הרצויה. תרבות הצריכה לא רק מתארת את ההתנהגות בדרך או במקום מסוים, אלא שהוא מושג ביקורתי אשר משלב בתוכו ביקורת על האידיאולוגיה של הקפיטליזם שמעודד את הרכישה המוגברת של השירותים והמוצרים הללו.¹

כאשר אנו מדברים על תרבות צריכה אנו למעשה מדברים על חומריות וקניית מוצרים שהם מעבר לסיפוקים הכרחיים כמו תזונה או קורת גג. החומריות הזאת למעשה הינה רדיפה אחת מותגים או מוצרים שונים שאין להם באמת צורך קיומי או הכרחי עבור מרבית הציבור. כלומר, אנשים צריכים להגדיר את הסטטוס שלהם לפי היכולת שלהם לקנות דברים שונים. על ידי קנייה של מותג מסוים הצרכן מקבל ערך מוסף, מעבר למוצר עצמו, אשר משפר את המיקום שלו בחברה.²

ניתן גם להגדיר את תרבות הצריכה בצורה כוללת יותר. ניתן לראות בה בתור מקבילה של תרבות התאגידים או לתרבות הקפיטליזם. לפי התפיסה הזו הקפיטליזם הוא למעשה מערכת תרבותית לפני שהוא מערכת כלכלית חברתית או צורת שלטון. תרבות הצריכה יכולה לקדם את הלגיטימיות של רווח אישי על פני הקולקטיב, שכן היא יוצרת עבור האדם עולם ערכים חדש שבה הרכישה היא זו אשר מקנה לו את המעמד החברתי ואת תחושת החשיבות בחברה.³

תרבות צריכה בעלת אופי כזה מכפיפה את הטבע לשירותו של האדם ודרך כך הוא פוגמת באיזון שבטבע ובהיבטים אקולוגיים שונים. מאחר והתרבות הקפיטליסטית מעודדת רכישה של מוצרים בשוק החופשי, היא מביאה לצמיחה כלכלית וקדמה על חשבון המשאבים המוגבלים של החברה ושל הסביבה כולה. תרבות הצריכה עושה שימוש רב מאוד בפרסום

¹ Ryan, Michael T. "consumption" in George Ritzer (ed.) The Blackwell Encyclopedia of Sociology, Blackwell Publishing, 2007, 701–705.

² Robinson, Gail "Media and The Society". Mass Communication and Journalism(reprint ed.). Waltham Abbey, Essex: Scientific e-Resources ((2019).). p. 111

³ Ryan, Michael T. "consumption" in George Ritzer (ed.) The Blackwell Encyclopedia of Sociology, Blackwell Publishing, 2007, 701–705.